

Valvira

Lausunto

11.03.2024

V/4745/2024

Asia: VN/3796/2023

Ahvenanmaa-työryhmän mietintö ja ehdotus laiksi Ahvenanmaan itsehallintolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) pitää ehdotuksen tavoitteita hyvinä. Kuten Valvira on aiemmissa itsehallintolain muutoksia koskevissa lausunnoissaan todennut, Ahvenanmaahan liittyvässä sosiaali- ja terveydenhuollon lupa- ja valvontatoiminnassa on usein törmätty epäselviin tilanteisiin sekä sovellettavasta lainsäädännöstä että toimivaltaisesta viranomaisesta. Itsemääräämisoikeutta koskevan lainsäädännön siirtämisen osalta Valvira huomauttaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon itsemääräämisoikeuksien rajoituksia koskee lukuisa määrä erilaisia säädöksiä, jotka rajoittavat näiden rajoitusten laatua, määrää ja kestoja. Esimerkiksi mielenterveyslain mukainen tahdonvastainen hoito voi olla kestoaltaan korkeintaan kolme kuukautta kerrallaan, lastensuojelulain mukainen yhteydenpidon rajoitus voimassa korkeintaan yhden vuoden kerrallaan ja niin edelleen. Vaikka isossa kuvassa esitys on hyvä, haasteet piilevät siinä, että kyse on erittäin yksityiskohtaisesta lainsäädännöstä, joka siirretään maakuntahallituksen lainsäädäntövaltaan. Kansalaisten yhdenvertaisuuden ja ihmisten oikeusturvan kannalta olisi tärkeää, että rajoituksia koskevat säädökset olisivat koko valtakunnan alueella samanlaiset.

Valvonnan osalta esityksessä on todettu, että sitä tarkasteltaisiin tarkemmin sopimusasetuksien säätämisen yhteydessä. Tältä osin Valviralla ei ole huomautettavaa.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) anser syftet för förslaget bra. Som Valvira har uttryckt i sina tidigare utlåtanden om ändringar av självstyrelselagen för Åland har Tillstånds – och tillsynsverket stött på oklara situationer, som har gällt både myndigheternas

behörighet och tillämplig lagstiftning, i fråga om tillstånd och tillsynsverksamheten inom social- och hälsovården i anslutning till Åland. När det gäller överföringen av lagstiftningen om självbestämmanderätten påpekar Valvira att det finns ett stort antal olika författningar om inskränkningen i självbestämmanderätten inom social-och hälsovården som begränsar dessa inskränkningars art, omfattning och varaktighet. Till exempel vårdbeslutet oberoende av patientens vilja enligt mentalvårdslagen kan pågå i högst tre månader åt gången, beslutet om begränsning av barnens kontakter enligt barnskyddslagen kan vara giltig i högst ett år åt gången och så vidare. Även om förslaget generellt är bra, finns utmaningar i att det handlar om en mycket detaljerad lagstiftning som överförs till landskapsregeringens lagstiftningsbehörighet. Med tanke på medborgarnas jämställdhet och människors rättsskydd vore det viktigt att författningarna om inskränkningar i den personliga friheten inom hälso- och sjukvården vore likartade inom hela riket.

I fråga om tillsynen har i propositionen framhållits, att den skulle närmare granskas i samband med överenskommelseförordnings beredningen. Valvira har inga synpunkter i detta avseende.

Henriksson Markus
Valvira

Lehtonen Niina
Valvira